

Olje og energidepartementet

Deres referanse

Deres dato

Vår saksbehandler

Vår referanse

Vår dato

Erling Kvadsheim

21-488

05.03.2021

Høringsinnspill fra Norsk olje og gass vedrørende forslag til ny forordning om retningslinjer for transeuropeisk infrastruktur (TEN-E-forordningen)

Norsk olje og gass viser til departementets invitasjon til høringsinnspill, datert 22. januar 2021. Vi takker for muligheten til å gi innspill til departementets behandling av forordningen om retningslinjer for transeuropeisk infrastruktur 2020/0360 (COD), heretter omtalt som TEN-E-forordningen.

I forslaget til revisjon av TEN-E-forordningen viser Europakommisjonen til at infrastruktur for energi er avgjørende viktig for den energiomstillingen European Green Deal legger opp til, og for å nå klimamålene. Kommisjonen peker på at dagens forordning ikke i tilstrekkelig grad ivaretar de endringene som må skje som følge av en oppdatert klimapolitikk. Dette gjelder særlig tilstrekkelig grensekryssende infrastruktur, som inkluderer alle relevante kategorier og energiformer, og som sikrer den teknologiske utviklingen som er nødvendig for å nå klimanøytralitet i 2050.

For å sikre en god videreutvikling av norsk olje- og gassvirksomhet, og for å legge til rette for at norske bedrifter får ta del i de mulighetene som åpner seg som følge av EUs ambisiøse klimapolitikk, oppfordrer Norsk olje og gass OED om å legge særlig vekt på følgende områder i sine innspill til EUs behandling av forslaget til revisjon av TEN-E:

- At den forventede, store oppskaleringen av en europeisk havvindindustri også kommer norsk havvindnæring til gode, gjennom en mer koordinert og helhetlig utvikling av havområder som vil sikre en mer bærekraftig og integrert nettutvikling.
- At det må legges til rette for alle typer transport av CO₂, det være seg på skip, tog, lastebil osv., i tillegg til transport av CO₂ i rørledninger, noe som vil være svært viktig for å utvikle norsk sokkel til et sentralt lager for CO₂ i Europa og for etableringen av en ny norsk verdikjede for CO₂-fangst og -lagring (CCS).
- At hydrogen fra naturgass med CCS ("blått hydrogen") blir en integrert del av EUs energimiks, for å sikre hurtigst mulig vekst i bruken av hydrogen som energibærer og etableringen av et hydrogenmarked.

Disse tre elementene er diskutert videre i det følgende. I tillegg gjør vi oss noen betraktninger rundt det faktum at TEN-E ikke er definert som EØS-relevant av Norge, noe som kan gjøre det vanskeligere for norsk næringsliv å utnytte de mulighetene og finansieringsmekanismene som TEN-E, og tilliggende EU-lovgivning, åpner for.

Havvind

EU har ambisjoner om å øke kapasiteten for offshore vind i 2050 til 300 GW. I 2030 har EU en ambisjon om å ha installert 60 GW offshore vind. [Ifølge Wind Europe er den totale, installerte offshore vind-kapasiteten i Europa i dag 22,1 GW](#). Dette inkluderer imidlertid Storbritannia som har en installert kapasitet på 9,9 GW. Det betyr at det skal bygges ut svært store mengder offshore vindkraft i EU, noe som medfører store investeringer i årene framover. Kommisjonen estimerer at oppskaleringen av offshore vind fram mot 2050 vil koste om lag € 800 milliarder, hvorav to tredjedeler vil knyttes til utvikling av nettinfrastruktur. Dette representerer store muligheter for Norge, sett i lys av det store potensialet som finnes for utvikling av havvind på norsk sokkel.

I en [fersk rapport](#) utarbeidet i samarbeid mellom Norsk olje og gass, NHO, Aker, Equinor, Statkraft, Vårgrønn, Hafslund Eco, Norsk Industri og Energi Norge anbefales det at regjeringen setter seg ambisjoner om at de første eksportprosjektene fra Sørlege Nordsjø II, med tilhørende tilknytning til Europa, er bygget ut innen 2030. Rapporten peker i tillegg på at Norge har en mulighet til å ta en rolle i utviklingen av kraftnettet som skal utvikles i Nordsjøen.

I den reviderte TEN-E-forordningen legges det opp til at utviklingen av infrastrukturen for offshore fornybar energi går bort fra prosjektbaserte tilnærminger og at det i stedet legges opp til en mer koordinert og helhetlig utvikling av havområder, for å sikre en bærekraftig og integrert nettutvikling. På den måten kan potensialet for hele havområder ivaretas på en bedre måte, noe som også vil underbygge både nasjonale og europeiske politiske målsetninger. Dessuten vil helhetlig utvikling av havområder etter all sannsynlighet være mer kostnadseffektivt.

Dersom utviklingen av nettinfrastruktur for havvind i Nordsjøen blir identifisert som et PCI-prosjekt (Projects of Common Interest) – se også under EØS-relevans, nedenfor), vil norske industriaktører kunne delta i utviklingen av dette havområdet på samme premisser som aktører fra EUs medlemsland. Det vil bidra til å styrke robustheten og kostnadseffektiviteten i norske offshore vind-prosjekter. TEN-E legger opp til at kostnadene for utvikling, bygging, drift og vedlikehold av PCI-prosjekter skal bæres og deles mellom brukerne av infrastrukturen. Dette vil, potensielt, kunne redusere kostnadene for Norge og norske aktører, i tillegg til at prosjekt på norsk sokkel vil kunne motta finansiering og støtte fra EU dersom det blir en integrert del av et større prosjekt for et helt havområde. Et nært samarbeid med Europa om utvikling av framtidens energiinfrastruktur vil derfor kunne gi store muligheter for norsk leverandørindustri, og legge til rette for nye arbeidsplasser og større verdiskaping gjennom synergier med det europeiske markedet.

CCS

Norske myndigheter har lenge vært en global pådriver for utvikling av løsninger for CCS, og har støttet opp om teknologiutvikling og internasjonalt samarbeid på en rekke arenaer. Investeringen i Langskip-prosjektet er svært viktig for å demonstrere og realisere en helhetlig verdikjede for CCS i Europa.

Norske myndigheter bør derfor arbeide for at TEN-E anerkjenner alle typer transport av CO₂, det være seg på skip, tog, lastebil osv., i tillegg til transport av CO₂ i rørledninger. Dette vil være svært viktig for at Northern Lights-prosjektet skal kunne realisere ambisjonene om å bli et europeisk lager for CO₂.

I tillegg vil transport av CO₂ på skip gi norsk maritim sektor og skipsindustri et viktig nytt segment og et ekstra bein å stå på.

Som et PCI-prosjekt vil Northern Lights kunne få tilgang til relevante finansieringsordninger som vil bidra til å styrke konkurransekraften i det norske prosjektet, på lik linje med andre europeiske prosjekter. Felles europeiske studier og finansiering av infrastruktur vil bidra til å styrke robustheten i Northern Lights-prosjektet og løfte prosjektet opp på et europeisk nivå som gir kredibilitet og anerkjennelse blant prosjekt- og industripartnere.

Hydrogen

EU-kommisjonen har estimert at for å generere og distribuere elektrisitet fram mot 2030 vil det kreves årlige investeringer på om lag € 50 milliarder. Den forsterkede rollen til elektrisitet i den europeiske energimiksen må understøttes med en sterkere rolle til fornybar gass og lavkarbondasser i energisystemet. Transport og bruk av hydrogen er ventet å utgjøre om lag 46-49 prosent av all fornybar gass og lavkarbondass i 2050, og innen 2030 vil de totale investeringene i transport, distribusjon og lagring av hydrogen utgjøre om lag € 65 milliarder.

Ettersom det er bygd ut lite infrastruktur for hydrogen er det behov for store nye investeringer, men også tilpasninger og modifiseringer i den eksisterende gassinfrastrukturen slik at den kan frakte også hydrogenblandinger. Den reviderte TEN-E-forordningen vil særlig ta sikte på å adressere og løse disse utfordringene. Det legges vekt på behovet for å planlegge en integrert energiinfrastruktur som også ivaretar forbruket i de ulike sektorene og adresserer utfordringer i sektorer som er krevende å elektrifisere, slik som industri og deler av transportsektoren, hvor hydrogen – både blått og grønt – vil spille en viktig rolle.

Norsk olje- og gassindustri deltar i flere store industriprosjekt i Europa som utvikler verdikjeder for hydrogen. Et eksempel er Equinors samarbeid med Thyssenkrupp om å bytte ut kull som innsatsfaktor i Tysklands største stålverk med hydrogen produsert fra naturgass med CCS. Dersom stålindustrien skulle brukt hydrogen produsert fra fornybar energi i stedet, ville det beslaglagt hele dagens fornybarkapasitet i Tyskland, både vind og sol, onshore og offshore. For at Europa skal klare å etablere et hydrogenmarked vil hydrogen produsert fra naturgass med CCS være avgjørende fordi naturgass er den eneste kilden som foreløpig kan dekke store nok volum til bruk i industrien.

Det er få EU-land som har mulighet til å produsere store mengder blått hydrogen og bidra til å dekke etterspørselen som vil komme dersom EU skal innfri sine hydrogenambisjoner. Norge har imidlertid store gjenværende ressurser på norsk sokkel som kan benyttes til å eksportere hydrogen. Equinor har iverksatt en mulighetsstudie hvor de vurderer hva som skal til for å forsvare bygging av et dedikert hydrogenrør til Europa. Et slikt rør vil kunne bidra med en betydelig andel av EUs hydrogenbehov og vil potensielt kunne bli en strategisk viktig del av EUs hydrogeninfrastruktur. Det ville dermed kunne tatt del i relevante finansieringsordninger dersom et slikt rør hadde blitt definert som et strategisk viktig energiinfrastrukturprosjekt i Europa.

EØS-relevans

Det er i denne sammenheng nødvendig å peke på utfordringene som følger av at TEN-E-forordningen ikke er definert som EØS-relevant.

Slik det nye forslaget er utformet vil Norge bli sett på som et tredjeland. Derfor vil norske prosjekt bare kunne kvalifisere til Projects of Mutual Interest (PMI), som igjen må involvere minst to EU-land, samt at EU-finansiering kun vil gjelde den delen av prosjektene som er lokalisert i EU-landene. Det kan derfor være grunn til å tro at konkurransen om EU-finansiering vil bli hardere for norske prosjekt ettersom Norge bare kan kvalifisere under PMI-ordningen, og ikke under Projects of Common Interest (PCI), samt finansiering gjennom Connecting Europe Facility (CEF). CEF har bidratt til implementering av over 95 PCI-prosjekter som ellers vanskelig ville fått finansiering under ordinære markedsregler, og ikke kunne blitt løftet av et medlemsland alene.

Som et eksempel ble Northern Lights-prosjektet godkjent som PCI, men har så langt ikke fått støtte gjennom CEF, til forskjell fra Porthos-prosjektet i Nederland som fikk en støtte under siste CEF-utlysning i 2020 på over € 100 millioner. Vi har blitt informert om at Northern Lights-partnerne arbeider med søknad om å bli inkludert på den femte PCI-listen, som blir behandlet innen utgangen av 2021 under den eksisterende TEN-E-forordningen.

Den reviderte TEN-E vil være særdeles viktig for planleggingen av framtidens energi-infrastruktur. Både når det gjelder elektrisitet, hydrogen (og annen syntetisk/lav-karbon gass) og verdikjeder for CCS. Forslaget legger opp til sterkere koordinering mellom medlemslandene. Ettersom Norge ikke har tatt inn TEN-E som EØS-relevant eller har besluttet deltakelse i CEF, vil Norges mulighet til å ivareta de norske interessene i strategisk viktig infrastruktur bli dårligere.

Havvind, hydrogen og nye verdikjeder for CCS er av stor strategisk betydning for Norge og norsk industri, og er områder hvor Norge har klare konkurransefortrinn. Utvikling av disse næringene krever tilgang til et marked, hvor infrastruktur er av avgjørende betydning. Norsk olje og gass mener derfor at de relevante delene av den reviderte TEN-E-forordningen bør komme inn under EØS-avtalen, slik at Norge kan ta fullverdig del i utviklingen av prosjekt, samt få tilgang til de virkemidlene som forordningen legger opp til.

Med vennlig hilsen
Norsk olje og gass

Torbjørn G. Eriksen
Direktør, næringspolitikk og kommunikasjon
tge@norog.no